

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΣΙΚΑ

(Τὰ μετάφρασε ἀπὸ τὴν Περσικὴ ὁ κ. Α. Steinmetz)

I

Κάποιος πῆγε σ' ἕνα γιατρὸ καὶ τοῦλε νὰ τοῦ γιατρέψῃ τὰ κοψίματα. Ὁ γιατρὸς τὸν ἀρώτησε: «Τί ἔφαγες;» «Μιὰ ὀκτὴ κριθὰρι καβουρντισμένον» τοῦ ἀποκριθῆκε. «Τότε σύρε σ' ἕναν κτηνίατρον», τοῦ εἶπε ὁ γιατρὸς, «γιατὶ κείνος γιατρεύει τὰ ζῶα, κι' ὄχι ἄνθρωπον».

II

Ἕνας μπαρμπέρης ξούριζε ἕναν ἀφέντη, Ἄξαφρα ἀρχίνησε τὸ χέρι του νὰ τρέμῃ καὶ τὸν ἔκοψε. Ὁ ἀφέντης τότε φώναξε. «Μωρέ, δὲν προσέχεις; μοῦκοψες τὸ κεφάλι!» Σώπα, εἶπε ὁ μπαρμπέρης, «κομμένο κεφάλι δὲ μιλάει.»

III

Ἕνας χόντζας τρέχοντας ἔφελνε. Τὸν ἀρωτούσανε. «Γιατὶ φέλνεις τρέχοντας;» Ὁ χόντζας ἀποκρίθηκε. «Θέλω καὶ γὼν' ἀκούσω τὴ φωνή μου ἀπὸ μακριὰ, γιατί λένε πὼς ἡ φωνή μου εἶναι ωραιότερη ἀπὸ μακριὰ παρὰ ἀπὸ κοντά.»

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΦΙΓΑΛΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ κ. Α. Α.

Πρῶτα πρῶτα πρέπει ἀπὸ καρδίας νὰ φιμωστήσω τὸν κύριο Α. Α. γιὰ ὅλα τὰ τιμητικὰ ποῦ ἔγραψε γιὰ μένα στὸ προτελευταῖο φύλλο τοῦ Νουμά (ἀριθ. 125) καὶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια ποῦ εἶπε γιὰ τὸ βιβλίο μου (1) καὶ γιὰ τὴν ἐργασία μου. Καθάρια ἢ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δουλεύουμε κάτι νὰ παρσιάζουμε κι' ἐμεῖς. Ἐργαζόμεστε μὲ τὰ δυνατά μας καὶ μὲ πόνο καὶ πόθο ἀσβεστο γιὰ τὴ συλλογὴ καὶ μελέτη τῶν μνημείων τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας ἔχοντας πάντοτε τὸ παράδειγμα τοῦ τιμημένου καὶ ἐθνικοῦ μας καθηγητῆ κ. Ν. Πολίτη. Ἐργαζόμεστε μονάχα, μὰ τίποτε περισσότερο.

Ὁ κ. Α. Α. ἔκανε καὶ μερικές παρατηρήσεις

ἀπάνω στὸ βιβλίο μου. Ἐξὼν ὅμως ἀπὸ μερικά τυπογραφικὰ λάθη ποῦ μοῦ σημείωσε, ποῦ σὲ δαῦτα δὲν εἶχε προσέξῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ρωμιοὺς καὶ ξένους κριτικούς τοῦ βιβλίου μου, καμμιὰ ἄλλη παρατήρηση δὲν τὴ βρίσκω δίκαια καὶ πρεπούμενη. Δὲ θὰ πῇ ὅμως μὲ τοῦτο πὼς γιὰ μένα δὲν ἔχει ἀξία ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Α. Α. Μεγάλῃ κιάλας. Αὐτὸ καὶ μόνο, τοῦ νὰ μοῦ σημειώσῃ κανεὶς τυπογραφικὰ λάθη ποῦ τυχαίην νάχῃ μιὰ ἐγδοσή μου, εἶναι ἄρκετὸ νὰ τοῦ χρωστώ μιὰ μεγάλη χάρη. Ἡ κριτικὴ ἀρχίνησε, καθὼς λέει κάποιος σοφός, ἀπὸ τὸ διόρθωμα τῶν τυπογραφικῶν λαθιῶν. Κι' ἀκόμα καὶ τώρα βλέπουμε, πολλές φορές σὲ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης, κριτικὰς γραμμένες ἀπὸ τρανοὺς, πολὺ τρανοὺς καὶ σοφοὺς ἐπιστήμονας, νὰ μὴν παρατηροῦν τίποτε ἄλλο ἀπὸ νὰ μιὰ ἐγδοσὴ παρὰ μόνο λάθη τυπογραφικά. Βλέπεις κι' αὐτὸ δὲ τὸ νομίζουν γι' ἀπρεπὴ στὴ σοφία τους δουλειά.

Ὁ κ. Α. Α. τὸ στίχο 5 τοῦ τραγουδιοῦ 14 τῆς συλλογῆς μου: νὰν τῶχα γιὰ προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες τὸν διορθῶνε: νὰν τῶχα γὼν προσκέφαλο...

Τὸ γιὰ τοῦ φαίνεται φραγμισμός. Μὰ τὸ γὼν πάλι εἶναι, στοχάζομαι, δασκαλισμός τρομαχτικός ποῦ δὲν ἔχει θέσιν, οὔτε ταιριάζει σ' αὐτὸ τὸ μνημεῖο τῆς λεβέντικης γλώσσας. Ὁ στίχος εἶναι καλὰ γραμμένος. Μπορῶ νὰ τὸν βεβαιώσω τὸν κ. Α. Α. καὶ πρέπει νὰ μὲ πιστέψῃ, ἂν φεῖ τίμιο καὶ εὐσυνείδητο ἐπιστήμονα, πὼς στὰ Φιγαλεῖα βουναῖ ἀκουσα ἀπὸ μύρια στόματα τσι νὰ τραγουδιέται αὐτὸς ὁ στίχος. Ἀπαράλλαχτα τὸν ἀκουσα καὶ στὴν Ἀρσανεία καὶ στὸ δῆμο Ἰκασίου. Ἀκόμα ὁ φίλος μου κ. Ἀδαμάντιος Μαντίου, ὁ ἀξίος φιλόλογος καὶ ἀγαπητὸς συνάξιος, μοῦ εἶπε πὼς κι' αὐτὸς ἀπαράλλαχτα ἀκουσε τὸ στίχο καὶ στὴν Τήνη καὶ ἔς ἄλλα νησιά τῆς Ἀσπρῆς θάλασσας. Γιατὶ φαίνεται πὼς τὸ τραγοῦδι εἶναι συγνὸ σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ρωμιοσύνης. Τὸ προπερασμένο καλοκαίρι στὴ Πιάνα τοῦ Φάλανθου καὶ στὴν Τρομπολιτσᾶ ἀκουσα μαζί μ' ἄλλες διαφορὲς τοῦ αὐτοῦ τραγουδιοῦ κι' αὐτὴ τούτουνα τοῦ στίχου:

Νὰν τὸ βανά προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες

Καὶ τώρα πρέπει νὰ μολοήσω πὼς μοῦ φάνηκε πολὺ παράξενο τὸ γιὰς' αὐτὴ τὴ χρῆση νὰ τὸ πέρουν γιὰ φραγμισμὸ.

Νάχα τὰ ὄρη σύντροφος

τοὺς λόγγους γιὰ κινάρι

λέει ἕνα τραγοῦδι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ποῦ μοῦ τὸ φανέρωσε ὁ διδάχτορας τῆς φιλολογίας καὶ καλὸς φίλος μου κ. Ν. Κωστής. (2)

Κατακαυμένη καμουχὰ νὰ σ' ἔχα γιὰ φουσιάνι.

Εἶναι στίχος ἀπ' ἄλλο δημοτικὸ τραγοῦδι.

Κ' εἶχε τὴ Ρήνα σὶδὸ πλευρὸ γιὰ κεραστὴ νὰ πίνῃ. λέει τὸ τραγοῦδι τοῦ Σινλοδήμου σὲ μιὰ Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή.

Ἐχω τὰ δάκρυα γιὰ νερὸ τὸ φτύμα γιὰ σαποῦνι κό-
[μιν]ο παχὺν μπαμποῦνι

λέει ἄλλη Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή.

Τοῦ Δράμαλι οἱ μπέηδες καὶ τοῦ Μωροῦ οἱ ἀγάδες στὰ Δερβενάκια κοίτονται κορμιὰ δίχως κεφάλια γιὰ στρώμα εἶχαν τὴ μαύρη γῆ προσκέφαλο τὶς πέ-
[τρος]

καὶ γιὰ ἀπάνωσκεπάσματα τὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγους λέει τὸ τραγοῦδι γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Δράμαλι ποῦ τ' ἀκουσα σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα Δερβενάκια.

Ἀκόμα στὴ περίφημη ρήμα τῆς γυναῖκας τοῦ καπετὰν Μανέτα, ποῦ ὑπόθεση ἔχει γεγονότο γενομένο ἀληθινὰ σὶδὸ νηοὶ τῆς Μήλου, δυὸ στίχοι εἶνε Πάρε κι' ὀκτὴ ἀνθρώπους γιὰ συντροφιά σου γιὰ νὰ τοὺς ἔχῃς γιὰ βοηθεία σου (3)

Τὴ λέξη ἀγκάλια φαίνεται πὼς δὲ τὴν καταλαβαίνει ὁ κ. Α. Α. θὰ εἴπῃ ἀγκάλιασμα. Τὸ τραγοῦδι 19 τῆς συλλογῆς μου ὅταν τραγουδιέται τελειώνει μὲ τό: νὰν τὸ χορτάσω φίλημα

Μὰ στὴν ξεφώνηση τῶν στίχων πολλές φορές μοῦ τέλειωσαν στὴ Φιγαλεῖα τὸ τραγοῦδι καθὼς τὴ γράψα στὴ συλλογὴ μου, δηλαδὴ:

Νὰν τὸ χορτάσω φίλημα, νὰ τὸ χορτάσω ἀγκάλια.

Ἔτσι μοῦ τέλειωσε τὸ ἴδιο τραγοῦδι καὶ στοῦ Σινάνου ὁ Μῆτσος Σακελλαριάδης. Κ' ἦταν μπροστὰ, καθὼς σημειῶνω στὸ εἶναι μου, κι' ὁ δικηγόρος κ. Γιάννης Κόκαλης.

Τὸν πρῶτο στίχο τοῦ τραγουδιοῦ 11 τῆς συλλογῆς μου:

Ποιὸς εἰν' αὐτὸς ποῦ ἔρχεται ἔξ τῆς Μαρμαρᾶς τὸν
[κάμπο]

τὸν διχλαλεῖ ὁ κ. Α. Α. ὀλοφάνερα λαθιασμένο, γιατί ὁ λαὸς, θαρρεῖ, λέει πάντα καὶ τραγοῦδι ποῦρ-
χεται. Μὰ φίλε μου κ. Α. Α.; ὁ λαὸς λέει ἀδιάφορα ποῦ ἔρχεται καὶ ποῦρ-
χεται, ποῦ εἶμαι καὶ ποῦμαι, ποῦ εἶσαι καὶ ποῦσαι ποῦ εἶναι καὶ ποῦναι, ποῦ ἦ-
ταν(ε) καὶ ποῦταν(ε), ποῦ ἔχω καὶ ποῦχω κλ. Τραγοῦ;

ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΜΑΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΜΑΝΟΥ

Κρέων (ξεσπάζει)

Ἀλήθεια;—Μὰ τὸν Ὀλύμπο, σ' τὸ λέγω νὰ τὸ
[μάθῃς,
Θὰ μοῦ πληρώσῃς ἀκριβὰ τὶς ἀτιμίες βροσιές σου!
(Στοὺς ὀπλοφόρους)
Μὰ φέρετε τὸ μίasma, γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀμέσως
Μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ γαμπροῦ!

Αἷμων

Ὁχι βέβαια μπροστὰ μου,
Μὴν τὸ θαρρῆς αὐτὸ ποτέ, πὼς θὰ πεθάνῃ ἐτούτη.

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ 126 φύλλο τοῦ «Νουμά».

Καὶ πούθενά τὰ μάτια σου δὲ θὰ μὲ ξαναῖδουνε.
Κι' ἂν θέλῃς, λύσσαζε μ' αὐτούς, ἐποῦ σ' τὸ συμ-
[παθοῦνε!
(Φεύγει βιαστικός)

ΣΚΗΝΗ Γ'

Κρέων, Χορὸς, Ὀπλοφόροι.

Κορυφαῖος

Τῶρ' αὐτὸς φεύγει, βασιλεῦ, ἀπ' τὸ θυμὸ ἀναμ-
[μένο].
Μὰ μιὰ ψυχὴ, ποῦ πόνεσε τόσο πολὺ, εἶναι τρὸ-
[μος!]

Κρέων

Ἄς κάμῃ αὐτὸς ὅ,τι μπορεῖ· κι' ἂν ἔχῃ περηφάνεια
Ποῦ νᾶναι κ' ὑπεράνθρωπη, πάλι δὲ θὰ γλυτώσῃ,
Ἀπ' τὴν κακὴ τὴν μοῖρα τους, αὐτὲς τὶς δυὸ τίς
[κόρες!]

Κορυφαῖος

Θὰ τίς σκοτώσῃς καὶ τίς δυὸ;
Κρέων (ἀφοῦ σκεφτῇ)

Ὁχι βέβαια κ' ἐκείνην
Ὁποῦ δὲν ἄγγισε σ' αὐτὰ μὰ αὐτὸ καλὰ λὲς βέ-
[βαια].

Κορυφαῖος

Καὶ μὲ ποιὸ θάνατο λοιπὸν θέλεις νὰ τὴ σκοτώσῃς—
Κρέων

Ἐξω ἀπ' τὴν πόλιν αὐτὴν, ἐκεῖ, σ' ἔρημο μονοπάτι,
Θὰ τήν κλείσω ζωγτανὴν σὲ πέτρινο κατώγι!
Καὶ θὰ τῆς βάλω τὴν τροφήν, ὅση μονάχα πρέπει
Γιὰ νὰ μὴ βρῇ τὸ κρῖμα τῆς ὅλης ἢ πολιτείας.

Τὸν Ἄδην ἐκεῖ ἄς περικαλῇ, ποῦ μόνο αὐτὸν λα-
[τρεύει,
Κ' ἔσως πετύχῃ κι' ἀπ' αὐτὸν ἐκεῖ νὰ μὴν πεθάνῃ.
Θὰ μάθῃ ὅμως τοῦλάχιστο πὼς εἶναι ἀδικὸς κόπος
Μόνο νὰ σέβεται κανεὶς αὐτοὺς ποῦ νᾶναι στὸν Ἄδην.
(Βγαίνει μὲ τὸν ὀπλοφόρου)

ΣΚΗΝΗ Δ' τὸ ἔσθω δ. Ν.

Χορὸς, ἔπειτα Ἀντιγόνη, Ὀπλοφόροι.

Κορυφαῖος

Ἐρωτα ἀκαταμάχητε,
Ἐσὺ ποῦ ξενυχτίζεις
Στοῦ κοριτσιοῦ τὰ μάγουλα,
Ἐσὺ ποῦ αἰχμαλωτίζεις
Ὡς καὶ τὸν πλούσιον ἄνθρωπο,
Καὶ στίς καλὸς μπαίνει.
Καὶ θάλασσα διαβαίνει,